

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken hebben enkele fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen over de brieven van de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 6 december 2024 inzake Geannoteerde agenda Raad Algemene Zaken van 17 december 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2982), d.d. 27 november 2024 inzake Verslag Raad Algemene Zaken van 19 november 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2980), d.d. 4 december 2024 inzake Kabinetsappreciatie uitbreidingspakket 2024 (Kamerstuk 23 987, nr. 397) en d.d. 13 november 2024 inzake Kabinetsappreciatie Groeiplan voor Moldavië en een voorstel tot een verordening voor de oprichting van een Hervormings- en Groeifaciliteit (Kamerstuk 22 112, nr. 3978).

De voorzitter van de commissie,
Van der Plas

De griffier van de commissie,
Hessing-Puts

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

II Reactie van de Minister

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 17 december 2024 waar de aankomende Europese Raad, het Werkprogramma van de Europese Commissie voor 2025, de toekomst van Europa, het Europees semester, de conclusies EU-uitbreiding, de achttienmaandenplanning van de Europese Raad, EU–Verenigd Koninkrijk relaties en EU–Zwitserland relaties op de agenda staan. Zij hebben hierbij nog enkele vragen en opmerkingen.

In de Raad zal gesproken worden over de relatie met de Verenigde Staten (VS). Deze leden lezen dat het kabinet zich zal inzetten voor een positieve agenda waarbij de trans-Atlantische samenwerking centraal staat. Voornoemde leden zien de noodzaak van goede verhoudingen met de VS maar voorzien, gezien het verleden van de beoogd president, ook een verharding van de zijde van de VS, bijvoorbeeld wat betreft de NAVO, steun aan Oekraïne en handel. Wat betreft deze leden is het van groot belang dat in de Raad ook wordt gesproken over mogelijke reacties wanneer de Europese markt wordt geraakt door hogere invoertarieven. Hoe gaat de Minister dit ten gehore brengen tijdens de Raad? Ook zal de EU zich onafhankelijker van de VS op moeten stellen wat betreft de defensie-industrie in de EU. Op welke manier wordt hier verder in de Raad over gesproken?

De leden van de GroenLinks-PvdA fractie hebben vernomen dat er veel wordt gesproken over Europese bonds om te investeren in defensie en concurrentievermogen, een bedrag dat rondzingt is 500 miljard. Ook de Denen zijn sinds vorige week voor dit voorstel. Kan de Minister duidelijk maken hoe Nederland zich in deze onderhandelingen opstelt en of hij inmiddels positief tegenover het voorstel staat?

Uitbreiding

Voornoemde leden lezen dat de Europese Commissie vaststelt dat Servië aan de benchmarks voldoet om cluster 3 te openen. Deze leden lezen in de kabinetsreactie dat het kabinet kritisch staat ten opzichte van het openen van dit cluster, omdat het geen recht zou doen aan de zorgen over de rechtsstaat en de voortgang op de dialoog met Kosovo. De aan het woord zijnde leden sluiten zich aan bij deze zorgen en achten het onwenselijk dat er op dit moment een nieuw cluster wordt geopend. Verwacht de Minister een meerderheid in de Raad voor het openen van dit cluster? Hoe gaat de Minister zijn zorgen delen met de Raad? Gaat Nederland tegen het openen van dit cluster stemmen als het daartoe komt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de documenten ter voorbereiding op de Raad Algemene Zaken van 17 december 2024. Zij wensen in dit kader enkele specifieke aandachtspunten te benadrukken en vragen hierop nadere toelichting van de Minister.

Deze leden zijn vergenoegd te constateren dat de Minister voornemens is tijdens de Raad Algemene Zaken te interveniëren op het voornemen van het Hongaars voorzitterschap om enkel in te gaan op institutionele hervormingen voor de Toekomst van het Europees concurrentievermogen, met de constatering dat ook de gevolgen van uitbreiding voor de EU-lidstaten in kaart dienen te worden gebracht. Zij vragen de Minister waarom het Hongaars voorzitterschap dit niet wil. Welke motieven schuilen hierachter? Ook zijn voornoemde leden van mening dat het belang van het rechtsstaatprincipe onderdeel zou moeten zijn van de discussie. Is de Minister bereid ook het belang van dit principe te benoemen?

Ten aanzien van de kabinetsreactie op het uitbreidingspakket 2024 ondersteunen de leden van de VVD-fractie de kritische opstelling van het kabinet tegenover verdere uitbreiding van de EU. Zij delen de opvatting dat er geen concessies gedaan mogen worden aan de Kopenhagen-criteria, hervormingen op het gebied van goed bestuur, transparantie en de rechtsstaat. In het bijzonder dient hier de situatie rondom Servië benoemd te worden. Deze leden rekenen het dit kandidaat-lid van de EU zwaar aan dat het land niet aansluit bij de Europese sancties tegen Rusland. Boven op de stagnatie van voortgang op de dialoog met Kosovo en de zorgen over de rechtsstaat maakt dit dat Servië op dit moment geen stappen tot toetreding verdient met het openen van cluster 3. Kan de regering aangeven hoe dit speelveld Europees ligt en of de Minister bereid is tot het uiterste te persisteren in zijn standpunt?

In zijn kabinetsappreciatie slaagt de Minister erin de grote zorgen over de situatie in Georgië te benoemen. Deze zorgen worden gedeeld door voornoemde leden. Het is onvoorstelbaar hoe snel het Georgisch leiderschap van constructieve bondgenoot van de Europese gemeenschap is afgegleden naar een marionettenregering van het Kremlin. Daarom zijn deze leden teleurgesteld in de aankondiging van het Nederlandse kabinet de EU op te roepen om afspraken met Georgië over visumvrij reizen op te schorten. Is de Minister zich ervan bewust dat hiermee de gehele Georgische bevolking wordt getart in plaats van alleen het leiderschap? Is de Minister bereid het voorbeeld van de Baltische staten te volgen en daarmee in plaats van generiek visumvrij reizen op te schorten, individuele reisverboden op te leggen?

Tot slot zijn de leden van de VVD-fractie bezorgd over de wijze waarop nationaal het debat wordt gevoerd over het recent door de Europese Commissie gesloten handelsverdrag met Zuid-Amerikaanse landen (hierna: Mercosur). Zij zijn van mening dat dit type akkoorden van groot belang is voor de Nederlandse economie, maar ook voor onze veiligheid en onafhankelijkheid. Deze leden hechten eraan te benoemen dat met het akkoord een markt wordt gecreëerd van 700 miljoen mensen en dat er een streep gaat door meer dan 90% van de handelstarieven. Is de Minister het met de aan het woord zijnde leden eens dat dit akkoord van groot belang is voor het bevorderen van onze brede handelspositie en de toegang tot kritieke grondstoffen? Kan de Minister ingaan op de diverse zorgen die er leven bij landbouworganisaties? Wat vindt de Minister van de kritiek dat in dit handelsakkoord geen garanties zijn ingebouwd die ervoor zorgen dat

er een gelijk speelveld komt ten aanzien van dierenwelzijn, arbeids- of milieucriteria? Kan de Minister een beschrijving geven van het proces dat nu gevolgd wordt aangaande de Mercosur-overeenkomst?

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken d.d. 17 december 2024. Deze leden hebben enkele vragen over de inzet van het kabinet gedurende deze Raad Algemene Zaken.

EU-uitbreiding

In de appreciatie van het kabinet op het uitbreidingspakket dat de Europese Commissie op 30 oktober 2024 presenteerde, geeft de Minister aan dat Nederland zeer kritisch blijft tegenover verdere uitbreiding van de EU, waarbij er conform het regeerprogramma streng vastgehouden wordt aan de eisen voor lidmaatschap van de EU (Kopenhagen-criteria). Voornoemde leden blijven kritisch op uitbreiding van de EU en verzoeken de Minister vast te blijven houden aan de Kopenhagen-criteria.

Hervorming EU-toelatingsbeleid

De leden van de NSC-fractie ondersteunen de houding van het kabinet in de discussie ten aanzien van de vaststelling van de routekaart voor toekomstige werkzaamheden rond uitbreiding en hervormingen, zodat de EU in de toekomst voorbereid is op een verdere uitbreiding. Deze leden maken zich wel zorgen over de volgorde van het doorvoeren van de benodigde hervormingen en de toelating van kandidaat-lidstaten. Kan de Minister hierop reflecteren? Moeten de hervormingen niet eerst doorgevoerd worden voordat kandidaat-lidstaten toegelaten worden?

Georgië

De afgelopen maanden zijn er meerdere wetten aangenomen door de Georgische regering die de vrijheid van meningsuiting schenden, LHBTI-rechten inperken en de media censureren. Daardoor verdwijnt eventueel lidmaatschap van de EU verder uit het zicht. De aan het woord zijnde leden zijn bezorgd over deze ontwikkelingen, en vragen wat er vanuit de EU gedaan kan worden om de bevolking van Georgië te ondersteunen in hun wens lid te worden van de EU. Moeten er geen sancties opgelegd worden tegen politici die de protesten van de bevolking tegenwerken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de kabinetsreactie op het EU-uitbreidingspakket 2024. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

Dit kabinet heeft herhaaldelijk aangegeven sceptisch te staan tegenover EU-uitbreiding en benadrukt dat (aspirant) kandidaat-lidstaten aan alle toetredingseisen moeten voldoen. Kan het kabinet toelichten waar het in het geval van Servië lijkt af te wijken van dit standpunt?

Overwegende dat de meerderheid van de Moldaviërs in een referendum heeft aangegeven lid te willen worden van de EU, onderschrijft dit kabinet de ambitie van Moldavië om in 2030 lid te worden van de EU? Is het kabinet het met de leden van de D66-fractie eens dat het juist in het geval van Moldavië, gezien de Russische inmenging in de verkiezingen, van

groot belang is om een helder EU-lidmaatschapsperspectief te bieden? Zo ja, hoe is het kabinet voornemens bij te dragen aan deze ontwikkeling?

De aan het woord zijnde leden hebben ook kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 17 december 2024 en hebben hierover enkele vragen. In de voorbereidingen voor de Europese Raad wordt gesproken over «out-of-the-box»-ideeën voor migratie. Kan de Minister toelichten wat hiermee precies wordt bedoeld en welke innovatieve benaderingen er worden overwogen?

De voornoemde leden maken zich zorgen over de aanhoudende protesten in Georgië. Hoe is het kabinet van plan bij te dragen aan de verbetering van de situatie in het land? Aangezien de Europese Unie eerder besloot geen contacten meer te onderhouden met de Georgische overheid op het hoogste niveau naar aanleiding van het aannemen van anti-NGO- en anti-LHBTI-wetten, is het kabinet bereid om dit voorbeeld te volgen en vergelijkbare maatregelen te overwegen?

De leden van de D66-fractie hebben met zorgen kennisgenomen van de verkiezingen in Roemenië en de berichten over Russische inmenging. Hoe kijkt het Kabinet naar de ontstane situatie en de berichten over Russische inmenging in de Roemeense presidentsverkiezingen? Is het kabinet van plan om (mede naar aanleiding hiervan) te pleiten voor meer Europese samenwerking om de integriteit van onze verkiezingen te beschermen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

II. Reactie van de Minister